

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ОТБРАНИТЕЛНАТА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ СЛЕД СРЕЩАТА НА ВИСОКО РАВНИЩЕ НА НАТО ВЪВ ВАРШАВА

Изказване на министъра на отбраната на Република България Николай Ненчев на Международната конференция на тема „Адаптиране на НАТО към новите предизвикателства пред сигурността“

София, 4 октомври 2016 г.

**Госпожи и господа народни представители,
Госпожи и господа заместник-министри,
Ваши превъзходителства,
Уважаеми господин Божилов,
Господа генерали, адмирали и офицери,
Госпожи и господа,**

Имам честта да присъствам на тази международна конференция и да споделя с Вас разбирането си за съвременните предизвикателства, рискове и заплахи пред сигурността и отбраната, както и ролята на Р България в контекста на колективните усилия на НАТО за преодоляването им. Всичко това се случва във времето непосредствено след Срещата на държавните и правителствени ръководители на страните-членки на Алианса във Варшава и в навечерието на предстоящата среща на министрите на отбраната на НАТО на 26 октомври. Фокусът на дискусиите в тази среща ще бъде поставен отново върху изграждането на модерно възпиране и отбрана и утвърждаването преди всичко на стабилност.

Заедно с нашите съюзници и партньори, трябва да отговорим на безпрецедентни предизвикателства на една фундаментално променена среда за сигурност. Външната среда за сигурност е по-динамична и сложна, отколкото когато и да било след края на Студената война. Рисковете и заплахите както по източните, така и по южните граници на НАТО и ЕС ни поставят в качествено различна ситуация. Това налага по-високи изисквания към развитието и поддържането на

отбранителните способности. Затова заедно с останалите страни-членки на НАТО укрепваме колективната отбрана и способностите за възпиране на Алианса. От друга страна, ще развиваме диалог и сътрудничество с всички държави от региона, зачитайки националните и съюзните интереси.

Нестабилността се разпростира над голяма част от Близкия Изток и Северна Африка. Тероризмът и особено дейността на т.нар. Ислямска държава остават основна заплаха за сигурността. Засиленият миграционен натиск ангажира сериозни финансови, материални и човешки ресурси, включително от системата за отбрана. Нараства и все по-важна става ролята на въоръжените сили при охраната на държавната граница. Съгласно измененията в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, те вече могат да изпълняват и такива задачи. В изпълнение на тяхната трета мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“, въоръжените сили активно подпомагат Гранична полиция в борбата с незаконната миграция.

Само национални усилия в тази област обаче биха били недостатъчни. Необходимо е да се реализират повече и по-мощни координирани действия на ниво ЕС за справяне с кризата с мигрантите. Имаме възможността да потърсим при необходимост съдействие и от НАТО, в случай на ескалация на мигрантската вълна по море. В тази връзка, след решението на министрите на отбраната от февруари т.г. военноморски кораби на съюзниците подпомагат борбата с нелегалния трафик на хора и регулиране на бежанските потоци в рамките на мисията на НАТО в Егейско море и в пряко взаимодействие и координация с Европейския съюз, Агенцията по граничен контрол на ЕС (FRONTEX) и съответните национални власти.

Госпожи и господа,

В отговор на фундаментално променената евроатлантическа среда за сигурност през последните две години и половина НАТО е в процес на всеобхватна и дълбока адаптация. Най-яркият израз на този процес са решенията, взети на срещата на високо равнище на Алианса във Варшава през юли т.г. Срещата ще

остави трайна следа в развитието на Алианса. Изпълнението на решенията ще осигури способността на НАТО да се справя успешно с предизвикателствата на новата стратегическа среда и ще изпълни с ново съдържание думата солидарност.

Нека да не забравяме, че пътят до Варшава беше динамичен и премина под знака на реализацията на решенията от Срещата на високо равнище в Уелс преди две години. От Уелс до Варшава бяха постигнати значителни резултати по адаптацията на способностите на Алианса към изискванията на новите предизвикателства. Съгласно одобрения в Уелс План за готовност за действие, Силите за отговор на НАТО вече са три пъти повече като численост, т.е. около 40 000 души. Създадени бяха Силите с много висока степен на готовност (VJTF). Реализирани бяха редица мерки за гарантиране на сигурността и за адаптиране на Алианса. Проведени бяха повече, по-мащабни и по-сложни съвместни учения и тренировки. Открити бяха осем Щабни елемента за интегриране на силите на НАТО (NFIU), включително в София, шест от които са в пълна оперативна готовност.

Във Варшава съюзниците демонстрираха единство, воля и решимост при определяне както на непосредствените мерки, така и на насоките за действие в дългосрочната адаптация на НАТО. Срещата премина под знака на изграждането на способностите на Алианса, с които да се осигури надежден отбранителен и възпиращ потенциал и надеждна колективна отбрана за всички съюзници сега и за в бъдеще. Наличието на достатъчно надеждни отбранителни способности изпълва със съдържание чл. 3 от Северноатлантическия договор, който ангажира съюзниците да поддържат и развиват национални и колективни способности да се противопоставят на въоръжено нападение. А без чл. 3 е невъзможно да се реализира и чл. 5. Защото не можем да имаме колективна отбрана, без солидарно да градим и поддържаме средствата, с които да я реализираме в случай на необходимост.

В светлината на решенията от Варшава основното предизвикателство пред отбранителната ни политика е именно изграждането и поддържането на необходимите отбранителни способности на българските въоръжени сили в новата

среда за сигурност. Затова модернизацията на способностите днес е във фокуса на отбранителната политика. Това е целта на утвърдените през последната година национални стратегически документи в сферата на отбраната – Програма за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили 2020 и План за развитие на въоръжените сили 2020. И благодаря за огромната подкрепа, която получих, както по време на разговорите в различните парламентарни групи, така и в пленарна зала. Това е много ясен знак, че България гледа изключително отговорно на тези въпроси.

На срещата във Варшава фокусът беше поставен върху изграждането на силна колективна отбрана и капацитет за възпиране, с конкретни мерки за повишаване на сигурността и балансирано усилване на целия Източен фланг на Алианса, включително – държа да подчертая - и региона на Черно море. Целта е осигуряване на защита от целия спектър заплахи във всички направления (360° подход). Този подход демонстрира решимост за защита на цялата съюзническа територия, население, въздушно пространство и морски линии за комуникации.

Приетото във Варшава решение за усилено предно присъствие (eFP) на сили на НАТО в Естония, Латвия, Литва и Полша е конкретен пример в този контекст. Основната роля на тези сили ще бъде предоставянето на незабавен съюзнически отговор на всяка потенциална агресия. Във времево отношение, усиленото предно присъствие ще започне още в началото на следващата година и ще се изразява в разполагането на многонационални съюзнически сили, осигурени от рамкови държави и подсилени от съюзнически сили на доброволен принцип, на ротационна основа и поддържани от страната-домакин. Четирите батальонни бойни групи ще бъдат подготвени за действие съвместно с националните сили за териториална отбрана на приемащите държави. Основен допълващ елемент на тази стратегия за отговор на потенциална агресия ще бъде изградената система за бързо усилване с допълнителни съюзнически сили и средства. Канада, Германия, Великобритания и САЩ са съюзните рамкови държави на силите на НАТО съответно в Латвия, Литва,

Естония и Полша. Прието бе и предложението на Полша да осигури наличен дивизионен щаб, който да бъде в основата на многонационален щаб за командване и контрол.

Особено важно от наша гледна точка е решението за разработване на параметрите на адаптирано предно присъствие (tFP) в югоизточната част на Алианса. В неговата рамка ще бъдат прецизирани конкретни мерки и инициативи, съобразени със специфичните предизвикателства пред сигурността в региона на Черно море. Тук се включват инициативата на Румъния за изграждането на многонационална рамкова бригада, която да осигури условия за интегрирана подготовка на съюзнически сили под ръководството на многонационалния дивизионен щаб „Югоизток” в Букурещ. Тази инициатива има за цел да усилва капацитета на Алианса за въздържане и отбрана по югоизточния фланг, да повиши ситуационната осведоменост и оперативната съвместимост. Р България ще афилира един батальон към многонационалната рамкова бригада за целите на съвместното водене на учения и тренировки. Страната ни подкрепи и други инициативи на Румъния, съответно във военноморската и военновъздушна области, както и направи свои предложения за прилагане на конкретни мерки. До края на месеца Военните органи на Алианса ще анализират предложенията на нациите и ще разработят военен съвет по модалностите за усилване на сухопътното, военноморско и военновъздушно присъствие на НАТО в региона.

Постоянните военноморски сили на НАТО са основна способност и централна част от военноморската структура. Ето защо решението от Варшава за тяхното усилване чрез използване на наличния съюзнически военноморски потенциал е в унисон с увеличените изисквания към Силите за отговор на Алианса, в чиито състав са и Постоянните военноморски сили.

Алиансът декларира, че не би допуснал никакви ограничения, наложени от потенциален агресор в свободата на придвижване по суша, въздух и вода на териториите на държавите-членки. НАТО ще продължи да поддържа висока

готовност за бързо усиление със сили и средства на всеки съюзник, който е под заплаха.

Декларирани бяха начални оперативни способности на системата за противоракетна отбрана на НАТО. Това е важна стъпка към постигане на способности за защита на населението, територията и силите на НАТО срещу потенциални балистични ракетни удари от територии извън тези на евроатлантическата зона.

Важен момент от срещата бе обявяването на киберпространството като отделен домейн за водене на операции, наравно с морския, въздушния и сухопътния. Държавните и правителствени ръководители поеха и официален ангажимент за приоритетно развитие на способностите за защита на националните мрежи и инфраструктура. Поет бе ангажимент за подобряване на националната устойчивост и способностите за бърза и ефективна реакция на кибератаки, включително и в условията на хибридни заплахи. В тази връзка Министерският съвет прие на 13 юли 2016 г. Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2020“.

Съобразно новите реалности на средата за сигурност, във Варшава беше декларирана необходимостта от изграждане и поддържане на устойчивост като съществен елемент от колективната отбрана и съдържането, развивайки индивидуален и колективен капацитет за устойчивост на държавите срещу пълния спектър от военни заплахи. В национален контекст, повишаването на устойчивостта е свързано с намаляването и поэтапното преодоляване на нашата зависимост от унаследено съветско военно оборудване и техника (нещо, към което се стремим от повече от година и половина и правим всичко възможно тази зависимост да бъде преодоляна – струва ми се – твърде успешно).

Противодействието на хибридните методи за водене на война бе сред основните теми на срещата. Отделено беше внимание на изграждането на ефективно взаимодействие между НАТО и ЕС в справянето с тези заплахи.

Съюзниците потвърдиха ангажимента си да продължат усилията за подпомагане на страните-партньори при изграждане на отбранителен капацитет чрез обучение на техните сили за сигурност. Инициативата за изграждане на отбранителен и свързан със сигурността капацитет доказва, че е особено ефективна за изграждането на стабилност в страни като Грузия, Ирак, Йордания и Молдова.

Срещата потвърди ангажираността на НАТО и партньорите от мисия „Решителна подкрепа” към дългосрочната стабилност и сигурност на Афганистан. Мисията ще бъде продължена и след 2016 г. чрез гъвкав, регионален модел за провеждане на тренировки, обучение и подкрепа на афганистанските институции и сили за сигурност.

Развитието на колективни способности в рамките на Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността (NSIP) е другото направление за засилване на възпиращия и отбранителния потенциал на НАТО. В тази връзка, като част от мерките за изграждане на инфраструктура за държавите от източния фланг на Алианса, в процес на изпълнение са четири Пакета от способности, целящи осигуряването на безпрепятствено придвижване на Силите с много висока степен на готовност до желаната крайна дестинация; изграждане на райони за разполагане на войските; както и складове и тренировъчни центрове за подготовка. В рамките на тези 4 пакета през 2017 - 2021 г. се очаква в България да постъпят инвестиции на обща стойност около 83 млн. евро. Разглеждат се възможностите за цялостно подобряване на ситуационната осведоменост и развитието на национални и колективни способности, повече съвместни учения и тренировки и създаване на условия за бързо разполагане на съюзни войски и сили за усилване на националната отбрана при необходимост.

Госпожи и господа,

В заключение ще отбележа, че Срещата на Върха на НАТО във Варшава и последващите срещи на министрите на отбраната на Алианса имат дългосрочно значение за бъдещето на НАТО и за развитието и изграждането на въоръжените

сили на България. Предстои въз основа на вече разработената и актуализирана национална стратегическа концептуална база на отбраната, да изпълним поетите ангажименти. За да се справим с предизвикателствата пред отбранителната политика в контекста на решенията от Варшава в непосредствено бъдеще разчитаме на три неща:

Първо, устойчивост в политическата воля, широко политическо съгласие и приемственост в целите и приоритетите на националната отбранителна политика.

Второ, достатъчно ресурси и тяхното разумно и ефективно изразходване.

Трето, последователно изпълнение на приетите решения с дългосрочен характер. Тук, уважаеми госпожи и господа, очаквам и от Вас, като водещи експерти в сферата на сигурността, да участвате активно в анализирането на съвременните рискове и заплахи за сигурността и да подпомогнете тяхното преодоляване. Генерираните от Вас идеи могат да бъдат изключително полезни на нашите експерти за дефиниране на предизвикателствата пред отбранителната политика на България.

Бих искал специално да благодаря на организаторите и всички Вас, които взехте участие в днешната конференция. Бих искал да се обърна и към организаторите, и към Вас, ако е възможно тези конференции да не се провеждат само и единствено в София. Хората в страната имат нужда да чуят повече относно мерките, които НАТО предприема, по отношение на сигурността, на киберзащитата, на хибридните заплахи, и ние дължим това на тях.

Благодаря за вниманието!